

## Corporate Governance en Stemverslag Eerste kwartaal 2020

### In deze rapportage:

- Stemgedrag 1e kwartaal 2020
- Corporate Governance ontwikkelingen
  - *Beursondernemingen nemen diverse maatregelen vanwege het Coronavirus*
  - *Tijdelijke wet COVID-19 voor virtuele aandeelhoudersvergaderingen in Nederland*
  - *Vooruitblik op aandeelhoudervergaderingen in Nederland*

### Stemgedrag 1e kwartaal 2019

Het eerste kwartaal is de aanloop naar de piek van het stemseizoen die in het tweede kwartaal van het jaar ligt. Met name in de Scandinavische landen en in Groot-Brittannië vinden in de maanden februari en maart al veel aandeelhouders - vergaderingen plaats. Pensioenfonds Wonen stemde in totaal op 143 vergaderingen en stemde op circa 15% van de agendapunten tegen het management. De aandeelhoudersvergaderingen vonden wereldwijd plaats. Pensioenfonds Wonen voert een eigen stembeleid. De uitvoering van ons stembeleid wordt gedaan door Achmea Investment Management. Op de website van Pensioenfonds Wonen vindt u [hier](#) terug hoe er per onderneming is gestemd op de aandeelhoudersvergadering.

### Corporate Governance ontwikkelingen *Beursondernemingen nemen diverse maatregelen vanwege het Coronavirus*

“Het coronavirus houdt ons land in de greep. Ons, én de rest van de wereld”, zo begint premier Rutte zijn rechtstreekse toespraak op televisie aan alle Nederlanders op maandag 16 maart 2020. Ook wees Rutte op de economische gevolgen en de zorgen die mensen zich maken over hun baan en ondernemers over het voortbestaan van hun bedrijf.

Een groot aantal Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen heeft in verband met het virus hun jaarlijkse aandeelhoudersvergadering uitgesteld. Wettelijk zijn deze ondernemingen verplicht om een aandeelhoudervergadering te houden binnen een half jaar na einde van een boekjaar. Omdat aandeelhouders het recht hebben om een vergadering fysiek bij te wonen en een dialoog aan te gaan met de Raad van Commissarissen en/of Raad van Bestuur, lopen deelnemers aan de vergadering het risico door het zeer besmettelijke virus geïnfecteerd te raken. Het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft op 24 maart 2020 bekend gemaakt dat onder een aantal voorwaarden een aandeelhoudersvergadering wel door kan gaan.

Er moet een strikte naleving van de geldende hygiëne maatregelen zijn zoals regelmatig handen wassen en geen handen schudden. Ook mogen er niet meer dan 100 personen in de vergaderruimte aanwezig zijn en moeten ze minimaal 1,5 meter afstand houden van elkaar. Een aantal ondernemingen wil de aandeelhoudersvergadering met inachtneming van deze regels wel door laten gaan. Aandeelhouders wordt echter afgeraden om fysiek naar de vergadering te komen. Men wordt gevraagd om de vergadering via internet te volgen, via audio en/of video. Aandeelhouders kunnen hun vragen vooraf indienen en tijdens de vergadering worden hun vragen beantwoord. Een nadeel van deze werkwijze is dat er geen vervolgvragen gesteld kunnen worden. Ook kunnen aandeelhouders niet het woord voeren.

Diverse ondernemingen hebben het voorstel om dividend uit te keren ingetrokken of het voorgenomen dividendbedrag behoorlijk verlaagd vanwege de hevige winst- en omzetzakkingen door de coronacrisis en de onduidelijkheid hoe lang de economische malaise gaat duren. Een aantal Nederlandse banken heeft de aanbeveling van de Europese Centrale Bank opgevolgd om tot en met het derde kwartaal 2020 geen dividend uit te keren aan aandeelhouders. Ook de accountants hebben voor een aantal ondernemingen een controleverklaring afgegeven waarbij ze een slag om de arm houden wat betreft de financiële prestaties en de gezondheid van ondernemingen als gevolg van de coronacrisis. Accountants nemen een paragraaf in de controleverklaring van de 2019 jaarrekening op over de impact van het coronavirus.

Naar aanleiding van de COVID-19-pandemie hebben toezichthouders in verschillende landen richtsnoeren gepubliceerd die beursgenoteerde ondernemingen meer flexibiliteit bieden om de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders te kunnen houden en wanneer deze kan worden gehouden. Op 31 maart bedroeg het totale aantal vergaderingen dat wereldwijd werd uitgesteld of afgelast vanwege COVID-19 ongeveer 557, daarnaast ligt het aantal vergaderingen dat virtueel of bij volmacht zal worden gehouden al op 560. Deze cijfers veranderen met de dag omdat de pandemie het traditionele seizoen van aandeelhoudersvergaderingen voor veel markten op het noordelijk halfrond binnendringt. Gezien het snelle tempo van de veranderingen is er sprake van een aanzienlijke verstoring van de verslagleggingsperiode van ondernemingen en de planning van de jaarlijkse algemene vergadering.

### *Tijdelijke wet COVID-19 voor virtuele aandeelhoudersvergaderingen in Nederland*

Vertegenwoordigende organisaties van aandeelhouders en ondernemingen hebben met het ministerie van Justitie en Veiligheid gesproken over een noodwetgeving om

aandeelhoudersvergaderingen volledig virtueel te kunnen organiseren om besmetting tegen te gaan en ondernemingen in staat te stellen belangrijke besluiten te nemen. Op 8 april 2020 is het voorstel voor de Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid bij de Tweede Kamer goedgekeurd. Hierdoor is het voor ondernemingen mogelijk aandeelhoudersvergaderingen virtueel te houden en bepaalde wettelijke termijnen te verlengen, onafhankelijk van wat er in de statuten is bepaald. Wanneer een aandeelhoudersvergadering niet volgens de wet en statuten kan verlopen of wettelijke termijnen niet kunnen worden nageleefd, dan biedt deze wet ondernemingen rechtszekerheid ten behoeven van noodzakelijke besluitvorming. Ondernemingen mogen tijdelijk afwijken van wettelijke en statutaire bepalingen rondom het organiseren van fysieke aandeelhoudersvergaderingen. Raden van besturen en raden van commissarissen hoeven derhalve niet allemaal fysiek aanwezig te zijn tijdens een vergadering. Deze noodwet is van kracht tot 1 september 2020, tenzij de door de overheid opgelegde beperkingen in verband met het coronavirus verlengd worden. In dat geval kan de wet telkens met 2 maanden verlengd worden.

### *Vooruitblik op aandeelhoudervergaderingen in Nederland*

Als gevolg van de Nederlandse implementatiewet inzake de herziene Europese richtlijn aandeelhoudersrechten (SRD II) zijn Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen verplicht een wijziging in het beloningsbeleid op de agenda te plaatsen van de aandeelhoudersvergadering. De meeste ondernemingen lijken hier gevolg aan te geven. Een uitzondering hierop is Unilever. Zij heeft een eigen visie hierop en geeft een toelichting in het beloningsverslag waarom zij afwijkt van de nieuwe wetgeving en dat zij deze punten in 2021 pas wil verankeren in haar beloningsbeleid. Hiermee wil Unilever de frequentie aanhouden om iedere 3 jaar het beloningsbeleid vast te laten stellen door de aandeelhoudersvergadering. De meeste ondernemingen leggen het beloningsverslag ter adviserende stem voor aan de aandeelhoudersvergadering. Zij zijn dit verplicht conform de SRD II.